

Šloutrenski dom

Doština plačana v gotovini

Cena Din 1.-

Štev. 160

V Ljubljani, sobota, 17. julija 1937

Leto II.

Dr. Hodža je odstopil

Zaradi spora s finančnim ministrom o žitnih cenah
Dr. Beneš je poveril mandat za novo vlado zopet dr. Hodži

Praga, 17. julija. Pozno sredi je ministrski predsednik dr. Hodža sklical sejo vlade, da poroča o ostavki finančnega ministra dr. Halkusa, in sicer zaradi nesoglasij glede določanja žitnih cen. Na seji vlade so sklenili, da odstopi vsa vlada, tako da bo imel predsednik republike priložnost za obširna posvetovanja z raznimi politiki in bo mogel nasvetovati vlado in moze, ki bodo odgovarjali interesom države. Po seji vlade se je ministrski predsednik dr. Hodža takoj odpeljal v Vesely Mezimostí na južnem češkem, kjer se nahaja predsednik republike dr. Beneš na počitnicah, da ga informira o odstopu vlade. Predsednik republike je

ostavko dr. Hodževe vlade sprejel in se bodo začela posvetovanja za sestavo nove vlade že danes dopoldne.

Vladno krizo je povzročilo, kot zgoraj navedeno, vprašanje žitnih cen. Dr. Hodža je nameraval uvesti monopol na žito, ki je potrebno za kruh, in je bil nadalje pripravljen ugoditi agrarni stranki, ki je zahtevala državno pomoč za žitne proizvajalce, da bi mogli prodajati žito, namenjeno za kruh in ki bi ga vlada monopolizirala, po nižjih cenah. Finančni minister dr. Halkus je dr. Hodžev predlog zavrnil, češ da je položaj državnih financ

takšen, da ni mogoče misliti na kakšno novo obremenitev državne blagajne. Ker pa so dr. Hodža in ostali ministri vztrajali pri svojem predlogu, je finančni minister izjavil, da odstopi. Kabinet odstopa ni sprejel na znanje, pač pa je sklenil, da vlada kot taka odstopi.

Predsednik republike je, kot poročajo, poveril mandat za sestavo nove vlade zopet bivšemu ministrskemu predsedniku dr. Hodži, ki bo vladno krizo v najkrajšem času končal. Bržkone spremembe ne bodo velike in bodo samo nekatera ministrstva dobila nove predstojnike.

Kitajski in japonski poslaniki razlagajo

Washington, 17. jul. Kitajski poslanik Vang in japonski poslanik Suma sta zaporedoma obiskala ameriškega državnega tajnika Hulla in mu obrazložila vsak po svoje vsebino kitajsko-japonskega spora. Državni tajnik ju je prosil, naj sporočita svojim vladam, da želijo Zedinjene države imeti mir v Vzhodni Aziji. Državno tajništvo je izdalo uradno poročilo o stališču Amerike, kjer podčrtava svojo željo, da se ohrani mir. Ameriška vlada bo ostala mirna in zmerna tako dolgo, dokler bo vladala napetost. Za enkrat ne čuti nobene potrebe, da bi v tem sporu bolj odločno posredovala.

V Londonu

... dostavljajo spomenice zunanjemu ministru

London, 17. jul. Japonski veleposlanik Aaci je obiskal zunanjega ministra Edena in mu izročil daljšo spomenico, v kateri mu opisuje razvoj kitajsko-japonskega spora. Japonske čete da so imele v noči od 7. na 8. julij obojne vaje, ko so bile na enkrat od Kitajcev napadene. Japonske čete so imele pravico stati na ozemlju, kjer so bile, že na osnovi člena 9. boksarskega protokola iz l. 1901. Kitajci jih niso imeli pravico pregnati z Lokoučiao. Angleski zun. minister Eden je japonskemu diplomatu izrazil svoje začudenje nad silno široko in samovoljno razlago tega davnega protokola, ki japonskim četam gotovo ne daje pravice do demonstracij proti Kitajcem na ozemlju, ki spada pod nadoblast Kitaja. Eden je tudi vprašal japonskega diplomata, če je 20.000 mož, ki jih ima Japonska na kitajskem ozemlju, zares potrebni, da v duhu boksarskega protokola varujejo japonske koristi. Angleška vlada da je dobila točna poročila o tem, kako so bili Kitajci pripravljeni sprejeti poravnavo na ta način, da se Japonci umaknejo nazaj v svoje prvotne postojanke, toda da so japonske čete svoje napade na Kitajce ponovile.

Zastopnik kitajske vlade je ravnokar poslal Edenu silno obširno razlago nastalega spora. Kitajska spomenica predvsem dokazuje, da so Japonci ta spor namenoma izvajali, da bi dobili povod za zasedbo Pekinga in Tiencina, ki naj bi Japonci armadi služila kot izhodna napadna očka za osvojitve vseh severnih kitajskih pokrajin. Kitajska vlada da je manevr Japonske spoznala in je pripravljena vsako nadaljnjo prodiranje Japoncev po kitajskem ozemlju preprečiti z orožjem v roki. Kitajska noče vojne. Ona si želi miru. Samo tega pa ne more dovoliti, da bi kakšna tuja država z njenim ozemljem razpolagala in kitajsko državo razkosavala. Kitajska ima danes dosti oboževanih sil, da bo branila svojo neodvisnost in dovolj požrtvovalnega rodoljublja, da bo odbila vse napade na njeno neodvisnost.

V Parizu

Rumeni diplomati dajejo izjave za javnost

Pariz, 17. julija. Zunanji minister Delbos je danes zaporedoma sprejel japonskega odpravnika poslov Ušijama, kitajskega veleposlanika Wellingtona Koo in sovjetskega veleposlanika Surica. Razgovori so bili posvečeni japonsko-kitajskemu

Romunija bi rada postala velesila

Ne! v Parizu in v Londonu

London, 17. jul. Tukaj pričakujejo v najkrajšem času prihoda romunskega kralja Karola, ki je že zapustil Pariz in baje za nekaj dni odpotoval na svoj grad Soudesme v Orni. Kralj Karol baje ni bil posebno zadovoljen z načinom, kako so v Parizu upoštevali njegove izjave o trajnem prijateljstvu s Francijo. Ujazen je posebno zaradi tega, ker je francoska vlada odklonila njegovo zahtevo, da se naj francosko poslanstvo dvigne v veleposlanstvo. Francoska vlada mu je namreč odgovorila, da za Romunijo ne more delati nobene izjeme in da bi ta korak prišel v poštev šele takrat, kadar bi bil zaželen tudi v Pragi in Belgradu. Tudi v Londonu izjavljajo v uradnih krogih, da bo angleška vlada istotako odklonila romunsko željo po ustanovitvi angleškega veleposlanstva v Bukarešti. Angleška vlada v tem pogledu noče postopati v nesoglasju s Francijo, a tudi ne vidi razloga, zakaj bi v Bukarešti ustanovila veleposlanstvo, ako ga nima niti v Pragi, niti v Belgradu.

sporu. Japonski diplomat je izjavil, da obstoja upravičeno upanje, da bo spor v kratkem času rešen na prijateljski način, ako se izpolni naslednja dva pogoja:

1. Kitajska vlada naj izjavi, da hoče spoštovati dogovor, ki je bil sklenjen dne 11. julija in naj doprinese tudi začetne dokaze, da ga bo spoštovala.
2. Zaščito japonskih interesov v Severni Kitajski ni treba razumeti tako, da Japonska zahteva vojaško zasedbo Pekinga in Tiencina ter okoliških pokrajin.

Kitajski veleposlanik Wellington Koo je po svojem razgovoru z Belbosom sprejel dopisnika Havasa in mu dal sledečo izjavo o sporu z Japonci:

Kitajska vlada je vsem velesilam, ki so podpisale pogodbo o nedotakljivosti kitajskega ozemlja, poslala noto, da na noben način ne bo priznala ničesar, kar bi japonske oblasti v po njih zaslednem ozemlju uredile s krajevnimi kitajskimi oblastmi. Kitajska se je odločila, da se bo odlej z vsemi razpoložljivimi silami uprta kakršnekoli japonskemu prodiranju po kitajskem ozemlju. Igra, ki jo igra Japonska, je nevarna. Kajti, ako hoče Japonska na vsak način spraviti pod svojo vojaško in politično oblast severne kitajske pokrajine, bo to neizbežno vodilo do druge rusko-japonske vojne. Lahko si predstavljate, kakšne posledice bi to moralo imeti. Neodvisnost kitajske države je neobhodno potrebna za ohranitev ravnotežja v vzhodnem delu Azije. Toda ne samo Rusija bi japonske nadoblasti na Kitajskem ne mogla in ne smela pripustiti, ker ogražajo njene življenjske interese, ampak tudi Zedinjene države Severne Amerike bi morale poseči vmes, da zavarujejo svoje koristi. Tudi ostale evropske velesile, ki imajo posesti v vzhodnem delu Azije, bi morale z oboženo silo nastopiti v njihovo obrambo, ker bi japonskega pritiska ne mogle prenesti.

Japonski diplomat Ušijama pa je izjavil istemu poročevalcu Havasa, da za enkrat ni govora o kakšnem posredovanju v zvezi s kitajsko-japonskim sporu. Do sedaj je japonska vlada sprejela samo prijateljske prošnje japonske, angleške in ameriške vlade, naj ostane zmerna, in naj svojih zahtev napram Kitajski v interesu ohranitve miru

Krog okoli Pekinga, kjer spet grme japonski in kitajski topovi.

ne pretirava. Vsakdo razume, da moramo Japonci svoje interese braniti, toda s tem še ni rečeno, da mora vojna kar izbruhniti. Kitajska naj samo prizna sporazum, ki je bil dosežen med japonskimi vojaškimi poveljniki in krajevnimi kitajskimi oblastmi dne 11. julija, pa bo vse v redu.

V Moskvi

Litvinov bi rad grozil

Moskva, 17. jul. Kitajski in japonski veleposlanik sta izročila zunanjemu komisarju Litvinovu dolgo noto, v katerih mu razlagata bistvo spora med obema državama. Sovjetski zun. komisar je obema diplomatoma povedal, da je Rusija nepotrebno na tem interesirana, da se spor čim hitreje in mirno reši. Rusija meji na Kitajsko in na Mandžurijo. Zato so njeni interesi večji kot pa oni, katerikoli druge države. Rusija bo od svoje strani pomagala, da pride do mirne rešitve, toda budno bo zasledovala razplet dogodkov.

Na vprašanje japonskega diplomata, kaj pomenijo veliki vojaški transporti iz Rusije v Sibirijo, je Litvinov odgovoril, da so to le običajna prevažanja črt in vojaškega materiala v zvezi z normalnimi potrebami ruske vzhodno-sibirske armade.

Vsi za angleške predloge

Vsi pa bodo stavili protipredloge

Španska kriza je sedaj za zeleno mizo

London, 17. julija. Včeraj se je sestel odbor za nevmešavanje, kot je bilo napovedano, da posluša nove predloge angleške vlade o prenosu nadzorstva nad Španijo. Na dopoldanski seji je zastopnik Anglije lord Plymouth obrazložil angleški načrt ter dodal, da je to zadnji poskus, da se špansko vprašanje reši na mirnem in sporazumnem način in da bo vsaka nevarnost vojne odstranjena, ako bodo vse članice odbora za nevmešavanje angleške predloge z dobro voljo sprejele in izvajale.

Za Anglijo je prvi govori nemški veleposlanik von Ribbentrop, ki je v imenu nemške vlade izjavil, da Nemčija angleški predlog sprejme kot temelj za nadaljnja pogajanja. Čestital je angleški vladi, da je v tako kratkem času našla srednjo pot, ki omogoča posameznim državam, da posvetovanja nadaljujejo do zadovoljive rešitve. Ne prikriva sicer težav, ki jih še čakajo, kajti mnogokatero točko angleškega predloga se mu zdijo neizpeljive.

V istem smislu je govoril tudi italijanski veleposlanik grof Grandi, ki je tudi pohvalil prizadevanja angleške vlade, a je dodal, da bo treba predvsem glede prostovoljcev in priznanja generala Franca še nadaljnjih posvetovanj in junaških odločitev.

Kot tretji je govoril francoski veleposlanik Corbin, ki je dopolnje izpovedal, da še nima navodil svoje vlade glede zadržanja do angleških predlogov. Seja je bila nato preložena na popoldne in je francoski veleposlanik, ki je med tem dobil navodila iz Pariza, v imenu svoje vlade sporočil, da Francija načelno sprejme angleške predloge, toda pridržuje si pravico, da pri bodočih posvetovanjih stavi nekaj važnih pripomb, odnosno protipredlogov, med katerimi bo najvažnejši ta, da ne more biti govora o priznanju generala Franca tako dolgo, dokler se neha en sam inozemski prostovoljec na španskem ozemlju. Francoska vlada bo nadalje tudi predložila, naj se nadzorovanje na špansko-francoski meji prenese s francoske strani

na špansko, da bo na ta način izenačen postopek na pomorskih in kopnih mejah.

Za zastopniki velesil so nato govorili še drugi delegati, ki so vsi čestitali angleški vladi, da je toliko prispevala k mirni rešitvi španskega vprašanja. Rotili so odbor za nevmešavanje, naj sprejme angleška priporočila in naj se potem vse za mizo ter španski spor spravi z dnevnega reda. Vsi evropski narodi zrejo danes z zaupanjem v angleško prestolnico, ker od tamkaj pričakujejo odresilne besede, ki jim bo zagotovila, da španski spor ne bo rodil nobenih večjih mednarodnih zapletljajev.

Značilen je bil govor sovjetskega veleposlanika Maiskega, ki je izpovedal, da sovjetska Rusija z veseljem sprejme angleške predloge in si pridrži samo pravico, da bo nekatere točke, ki so preveč zamotane, pomagala pojasniti s pomočjo dodatnih predlogov.

Portugalski zastopnik Monteiro je izpovedal, da je njegova vlada pripravljena obnoviti suhozemsko nadzorstvo na svoji španski meji, to pa v trenutku, ko bo tudi Francija storila isto in, ko bo vsako pomorsko nadzorstvo popolnoma ukinjeno.

Odbor je nato sklenil, da imenuje poseben pododbor, ki naj angleške predloge prouči in o uspehih proučevanja poroča na skupni seji celotnega odbora za nevmešavanja prihodnji torek. Ob pol 11. je odbor zaključil svojo sejo z ugotovitvijo, da obstoja pri vseh članicah najboljša volja, da se doseže sporazum. Angleški delegat, ki je z nagovorom zaključil sejo, je posebej podčrtal svoje veselje nad spravljivim zadržanjem nemškega in italijanskega delegata.

60 vodnih letal, ki so iskala sled za ponesrečeno Earhardtovo, se je vrnilo na svojo matično ladjo. Z iskanjem so končno ugotovili, da ni bilo.

Vesti 17. julija

Švicarska vlada je izdelala zakonski osnutek, na podlagi katerega bo vsako izdelovanje in razprodajanje orožja odslej pod državnim nadzorstvom. Brez izrecnega državnega dovoljenja bo odslej nemogoče izdelovati orožje in ga prodajati.

Te dni bodo odprli novo letalsko trgovinsko progo, ki bo vezala Rim z Rio de Janeirom in Buenos Airesom. Redno bo ta proga začela poslovati šele v začetku oktobra, ko jo bo uradno izročil prometu letalski maršal Balbo, ki bo sam pilotiral prvo letalo. Letala bodo vozila v obeh smereh enkrat na teden.

Letalo se je zaletelo v kolesarja na češkem letališču Borry pri Plznu. Letalo je ravnokar startalo, ni se pa moglo dvigniti pravočasno dovolj visoko, da ne bi s kolesom oplazilo kolesarja, ki se je vozil po bližnji cesti. Kolesar ima razbito glavo, letalo pa je padlo in se je pilot težko ponesrečil.

V Domoniju pri Budimpešti je 49 ljudi smrtno nevarno zbolelo zaradi uživanja strupenih gob. Stirje so že zastrupljenju podlegli, ostali pa vsi nihajo med življenjem in smrtjo. Vsačani niso poznali gob in so jih zase nabirali vsevprek.

450 članov hitlerjeve mladine se bo avgusta odpeljalo na obisk v Italijo. Večji del časa bodo prebili v taboriščih. Istotako bo pa 40 mladeničev iz fašistične stranke taborilo v nemških taboriščih.

100.000 brezposelnih je v Nemčiji samo na Saškem. Kako se te številke ujemajo s trditvami, da brezposelnosti v Nemčiji ni, ni težko uganiti.

Zbirke za vdovo in otroke umorjenega španskega monarhističnega voditelja Calva Sotela je vpeljal general Franco. Poleg tega bo iz državne blagajne letno prejela 20.000 pezeta.

Za 100 madžarskih pengov se je z drugega nadstropja vrglo 20-letno dekle v naročje dveh moških. Gledaleci, ki so videli, kako se dekle skuša z drugega nadstropja vreti v globino, so klicali policijo na pomoč. Policija pa je ugotovila, da je ženska skočila zaradi stave ter se ni nič poškodovala.

Na južni angleški obali so veliki manevri, na katerih sodelujejo velike pomorske, suhozemne in zračne sile. Cilj manevrov je preizkušnja obrambnih naprav v vojnih pristaniščih Portsmouth, Portland, Plymouth in Southampton. Letal sodeluje okrog 200.

Anketa o ljubljanskem kolodvoru

Znana so mnogoletna prizadevanja vseh mero-dajnih oblasti in ustanov v Ljubljani, da bi se naš glavni kolodvor, ki ni v skladu z razmerami, zgradil na novem mestu. Gledaleci, ki so videli, kako se dekle skuša z drugega nadstropja vreti v globino, so klicali policijo na pomoč. Policija pa je ugotovila, da je ženska skočila zaradi stave ter se ni nič poškodovala.

Na južni angleški obali so veliki manevri, na katerih sodelujejo velike pomorske, suhozemne in zračne sile. Cilj manevrov je preizkušnja obrambnih naprav v vojnih pristaniščih Portsmouth, Portland, Plymouth in Southampton. Letal sodeluje okrog 200.

Te dni je Združenje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov, sekcija Ljubljana, znova sprožilo vprašanje ljubljanskega kolodvora. Tudi mestni občinski svet se je na svoji zadnji seji bavil s tem vprašanjem ter izvolil v ta namen poseben odbor. Danes pa se je v mestni posvetovalnici vršilo ožje posvetovanje, na katerega so bili povabljeni zastopniki vseh ljubljanskih dnevnikov, predsedoval pa mu je inž. Dimnik, znani avtor načrta, po katerem naj se celotni ljubljanski kolodvor z vsemi dovornimi programi poglubi.

Tudi današnje posvetovanje se je gibalo predvsem v tej smeri. Inž. Dimnik je poročal, da je načrt glede poglubitve sprejel tudi mestna občina Ljubljana, prav tako banovina. Tako se bosta obe dve oblasti skupno z Združenjem inženjerjev in arhitektov zdaj strinjeno borili za dosego in izvedbo tega načrta.

Pri današnjem posvetovanju je inž. Dimnik predvsem podčrtal, da bi bil načrt, po katerem bi se ves kolodvor z vsemi programi poglubil, izmed vseh načrtov najcenejši. Ta načrt bi imel za Ljubljano to prednost, da bi ob enem rešil tudi vprašanje kanalizacije, vseh nečistih odpadkov in podvozov, po tem načrtu bi se celo središče Ljubljane povezovalo z razvijajočim se predmestjem onstran železniške proge proti Ježici, št. Vidu, sploh proti Savi. Z poglavitvijo kolodvora bi mogel glavni kolodvor ostati tam, kjer leži sedaj, vse ulice, ki zdaj vodijo proti kolodvoru, pa bi se mogle z mostovi speljati dalje proti Savi.

Prednost tega načrta je tudi, da bi ves tramvajski promet neovirano lahko izpeljali nad kolodvorom proti Bežigradu, Sv. Križu in dalje k Savi. Vse kurilnice, sestavljajne vlakov, vse dimne, vse hrušče bi bil a to rešitvijo odstranjen z mesta. Pridobili bi okrog 50.000 kv. metrov odličnega stavbnega prostora skoraj v središču mesta, izgubil bi ves železniški nasip ob Zeleni jami, z ogromno izkopnino bi lahko na enkrat zasuli vse številne prazne gramoznice, severno od kolodvora, vzdolž Vilharjeve ceste ter bi jih spremenili v stavbišča. Pri izkopu glavnega kolodvora bi pridobili 400.000 kub. metrov najboljše gramozja in peska.

Gradbena vsota bi bila potrebna za popolno dovršitev kolodvora in druge železnice bi znesla po proračunu okrog 90 do 100 milij. dinarjev. Če upoštevamo, da namerava država porabiti za preureditev belgrajskega železniškega križišča 400 do 500 milijonov dinarjev, čeprav vemo, da ima Belgrad manj potniškega in tovornega prometa kot Ljubljana, če bodo porabili za modernizacijo sara-jevskega in ekopljanskega kolodvora ok. 200 milijonov dinarjev, ko železniški promet na obeh teh postajah daleč zaostaja za ljubljanskim — potem se nam investicija 100 milijonov za ljubljanski glavni kolodvor ne sme zdeti previsoka. Ta znesek terja od države celokupno naše slovensko gospodarstvo, ki je z vprašanjem revitve glavnega kolodvora v Ljubljani živo zainteresirano.

Prihodnji četrtak se bo na magistratu vršilo širše posvetovanje o tem vprašanju, na katero bodo povabile vse javne oblasti, ustanove, korporacije in društva, ki so z vprašanjem rešitve glavnega kolodvora nujno prizadele.

Novi zakon o zadrugah

Na včerajšnji seji narodne skupščine je imel minister dr. Stankovič daljši govor o novem zakonu, ki predloži o gospodarskih združenjih. V prvem delu svojega govora se je bavil s splošnimi vprašanji in s stanjem, ki vlada danes v našem združništvu. Med drugim je poudaril, da naše združništvo še vedno ni tako razvito, kakor zahteva potreba časa. Imamo 8000 zadrug z več kot 300 zvezami, in naše združništvo razpolaga z nad 2,5 milijardami dinarjev. Od tega je okoli pol milijarde dinarjev lastnega združniškega kapitala, za dve milijardi pa je vlog.

Škodljivo predsedništvo

Minister Stankovič je omenil tudi najslabše stran našega združništva, to je posredništvo, pa bodisi da gre pri tem za poedince ali pa zadrugne same. Ta slaba točka mora izginiti iz združništva. To je bistvena naloga, ki jo je treba čim prej rešiti. Funkcijo posredovalca pa morajo v bodoče opustiti tudi zadrugne same, v kolikor so jo do sedaj opravljale, kajti drugače bi posredništvo ostalo še nadalje in bi imelo za posledico propast našega združništva. Za to imamo že dovolj primerov. Zadruga mora delovati samo v krogu svojih združnikov. To je edina oblikovna označba prave zadrugne.

Zadruga ima svoj dobiček ali prihranek veliko ne po deležih (kakršni so delnice v delniških družbah), torej ne po glavnici, temveč po obsegu poslovanja vsakega združnika z zadrugo. Da bo združnik imel korist od zadrugne, mora delati z njo, drugače mu zadruga ne more dati nobene koristi. To je druga formalna značilnost zadrugne. Takšno se vidi zadrugništvu, gledano z oči konsumentov, kamor spadajo tudi pridelovalci, ker so tudi oni obenem konsumenti tega ali onega blaga. Toda če gledamo združništvo z oči pridelovalcev, se pokaže v drugi obliki, v drugi luči; takrat dobi še drugo važno funkcijo. Tu se njegovo področje razširi še na proizvodnjo in se ne omeji samo na izmenjavo blaga. Tu postane ustvarjalni činitelj — in baš v tem je njegova višji pomen. Prva njegova funkcija je bolj socialnega značaja, druga pa gospodarskega.

Medtem ko kaže združništvo v naši državi velik polet in postaja čedalje važnejši gospodarski in socialni činitelj, imamo po drugi strani neenotno zakonodajo s kakim 6 pravnimi področji in 18 raznimi zakoni in zakonskimi določili. Ker kaže združništvo težnjo do nekega poenotenja ali vsaj sodelovanja raznih svojih skupin, bi bil enoten zakon že zato potreben in koristen.

Vse to nas je pripravilo, da smo izdelali ta zakonski predlog in da ga izročamo narodnemu predstavništvu v proučitev.

Novost novega zakona

Pred seboj imate zakonski predlog, ki daje združništvu kar najširšo možnost delovanja in razvoja. Vse kar ni prepovedano z drugimi zakoni, more biti področje gospodarskega delovanja zadrugne. Nikomur ni prepovedan vstop v zadrugo, zakon tudi ne določa, v katero zvezo naj vstopi kdaj zadruga, čeprav mora vsaka biti članica vsaj ene zveze. Zakon določa neko diferenciranje zadrug, a izrečno samo kreditni zadrugi je določeno področje. Kreditna zadruga in kreditna zveza se more baviti z blagovnim prometom, to je z nakupom in prodajo, razen za svoje lastne potrebe. Združništvu se s tem zakonskim predlogom zajame popolna avtonomija. Država ima sicer pravico do nadzorstva nad delovanjem zadrug in združniških zvez, toda upravna oblast nima nikakega neposrednega vpliva na delovanje združniških ustanov. Kjer zasledijo organi oblasti nepravilnosti v delovanju zadrug, bodo to prijavili pristojnemu sodišču. Novost tega zakona je, da se imajo poročila združniških predglednikov v celoti prečitati na skupščini, preden se odobri letni sklepni račun in preden se podeli absolutni nadzorni nadzorni odbor. Skupščina bo pa o tem poročilu svobodno odločala. Kjer se pa doženejo prekrški zakonov, pride zadeva pred sodišče.

Nadzorstvo nad zadrugami

Zakon uvaja obvezno revizijsko zadrugo in zvez. Vsaka zadruga mora biti članica zveze, ki ima pravico do revizije, vse revizijske zveze bodo pa članice glavne združne zveze, ki postane vrhovna združna revizijska ustanova. Vsaka zadruga zveza se mora pregledati enkrat na leto. Medtem ko se revizijska organizacija združnikov končuje v glavni združniški zvezi, se poslovna organizacija končuje v združniški banki, katere ustanovitev odreja zakon hkratu s pomembnimi ugodnostmi.

Nov združniški sklad

Najpomembnejša je ustanovitev sklada za podpiranje združništva pri Privilegirani agrarni banki; v ta sklad se bo stekalo po 2% letnega čistega dobička Državne hipotekarne banke in Poštne hranilnice in 10% čistega dobička državne razredne loterije, razen tega se bodo pa zbirale v tem skladu tudi vse globe, ki jih določa ta zakon, in vse čisti dobiček zadrugne banke.

Kazni za prekrške

Zakon določa v posebnem poglavju tudi kazni za prekrške svojih določb. Te kazni bodo imele dvojni blagodejni učinek: Skrbelce bodo za ohranitev reda v zadrugah, kadar se bodo pa morale denarne kazni izrekal, poidejo v že omenjeni sklad za podpiranje združništva.

Naš namen je bil, da ustvarimo kar najhujši zakon, ko smo se že odločili da ga predložimo narodnemu predstavništvu, da bo zaradi morebitnih napak ali neuspehov v združništvu čim manj krivde na zakonodajci, češ da ni

imela tega ali onega pri sestavi zakona pred oči.

Vsa človeška dejanja so odvisna od ljudi, ki jih opravljajo. Pri združništvu mora vladati neka odgovornost vodilnih oseb, kajti posel, ki ga opravljajo, ni njihova osebna stvar, temveč stvar širše koristi. Čim bolj naglašamo socialni moment, tembolj dobi vsaka akcija, tudi akcija zasebnega značaja vse splošnejši značaj. V združništvu je že lepo število kupčij, ki so spoznane za škodljive in se zato smejo prepovedati. Njih število čedalje bolj narasta.

Posebno velja poudariti, da je zakonski predlog hotel omejiti svobodo organiziranja in delovanja zadrug. Toda naglasiti moram, da je glavna zadruga zveza sama zahtevala večje omejitve svobode organizacije, kakor je določal zakonski predlog, ko je zahtevala, da ima biti število zadrug, ki smejo ustanoviti svojo zvezo, čim večje.

O zakonu, ki ne krati pravice glede tega, v katero zadrugo naj kdo stopi, in ki ne predpisuje, v katero zvezo ima vstopiti kdaj zadruga, se

Draga pasja pravda

Ljubljana, 17. julija.

Malenkostna pasja pravda bi bolje spadala v pasje dneve, ki se šele pričenjajo o Sv. Jakobu in trajajo tja do Sv. Jerneja v avgustu. Ta pravda se je najprej razvijala pred okrajnim sodnikom v Škofji Loki in je včeraj prišla pred II. vzključno instanco na ljubljansko okrajno sodišče. Vsa leta, odkar je stopil v veljavo naš novi kazenski zakon, še ni imela II. sodna instanca opravka s tako zadevo. Novi kazenski zakon namreč razlikuje med prestopki in prekrškami. Ker l. 1929. še ni bilo urejeno vprašanje prekrškov, ki naj jih v bodoče sodijo politične oblasti, je bilo določeno, da imajo do končne rešitve soditi te prekrške sodišča I. stopnje, to je okrajna sodišča. Za prekrške pa je ostal v veljavi stari avstrijski zakon. Pasji vgriz kvalificira novi osnutek zakona o prekrških, ki je bil ta mesec obravnavan v Narodni skupščini, kot prekršek. Stari zakon pa ga kvalificira kot prestopok po § 391 a. k. z.

Letos 18. marca je v Godešev pri Škofji Loki hud pes-doberman, ki je že več oseb popadel in celo »umoril« dva psa, popadel deklico Antonijo Krajnikovo in jo močno vgriznil. Posestnik Peter Jenko je prvotno orožnikom izjavil, da je bil pes njegova last, priklenjen, a so ga ženske izpustile, zato ni odgovoren. Pozneje pa je izjavil, da pes ni njegova last, marveč last njegove sestre, vžltkarice Mine Kušarjeve. Stara Mina, ki pomaga gospodinjiti Petru na posestvu, je prišla na škofjeloško sodišče in tam povedala: »Jaz sem lastnica psa. Jaz sem ga kupila in jaz ga hranim.« Orožniki so poročali, da je lastnik psa Peter Jenko. Prvi sodnik je obsodil Mino Kušarjevo, ki nima premoženja, na 6 dni zaporu in v plačilo odškodnine za bolečine Krajnikovi 600 Din. Petra Jenka pa je opustilo. Funkcionar državnega tožilstva je proti sodbi prijavil vzklic na II. sodno stopnjo. In včeraj je senat 4 sodnikov, kakor to določa stari zakon, razpravljal o tej pasji pravdi. Sodišče je ponovno zašlišalo nekatere priče, ki so potrdile, da je lastnik psa Peter Jenko, da je bil kot lak prijavljen tudi na občini. Sele po 18. marcu letos se je kot pasja lastnica prijavila Mina Kušarjeva. Ta je včeraj sodnikom prav večje in spretno skušala dokazati, da je res ona lastnica in zato pred zakonom sama odgovorna. Pravila je: »Sama sem kupila psa. Sestra Ivana, ki je hudo bolna, mi je dala jabolko in za nje sem psa kupila v St. Vidu v Poljanski dolini. Imela sem ga za varuha, ker se okrog potepa mnogo potepuhov in sem imela, kakor tudi mati in sestra, pred njimi velik strah. Hrano sem psu jaz dajala. Brat ni imel s psom nikakega opravka.«

Državni tožilec si je na izpoved pridržal pravico priči preganjati zaradi krivega pričevanja. Zastopnik zasebne udeležke Dr. Lenček je zahteval v imenu poškodovance odškodnino za razne izdatke pri zdravljenju in za bolečine nad 5 tisoč dinarjev, ker je Krajnikova pri vgrizu dobila živčne motnje.

Štirilanski senat so tvorili s. o. s. g. Ivan Kralj, kot sodniki pa so fungirali g. Rajko Lederhas, Al. Grobelnik in Vladimir Veliček. Javno obtožbo je zastopal šef drž. tožilstva g. Vilko Lav-

Drobne iz bolnišnice

Ljubljana, 17. julija.

Kakor navadno zadnje dni, je tudi danes bilo v sprejemnem uradu ljubljanske bolnišnice zelo živahno. Pripeljali so iz raznih krajev številne ponesrečene, med njimi tudi

CIGANA HUDOROVIČA IZ DRAGOMLJA,

vsaj prijavil se je v bolnišnico tako, da je iz Dragomlja doma in da ga je tam nekdo z motiko udaril čez usta, da se mu je kri v curku pocedila po bradi. Ves krvav in z razbitim obrazom se je zatekel v bolnišnico, kjer pa pravijo, da njegove poškodbe niso preveč nevarne. — Hujša nesreča se je pripetila Fajonu Janezu z Grajske planote, 25 letnemu plesarskemu delavcu, ko je pri barvanju odločnih strešnih cevi

PADEL Z LESTVE KAKIH 20 METROV

globoko ter si nevarno pretresel možgane, obenem pa si je tudi zlomil desno nogo v kolku. — Železničar Bitenc Jakob, 39 letni premikač na glavnem kolodvoru, je pri premikanju železniških vozov, ko je priklapljal vagona.

PADEL NA HRBET NA TRACNICE

tako močno, da je dobil hude poškodbe na križu in po ostalem telesu. — V bolnišnico so pripeljali dalje iz Konjice na Štajerskem 31 letnega orožnika Petra Rogiča, ki je sicer zaposlen na orožniški postaji v Beltincih, pa je kolesaril proti Celju, padel s kolesa ter si pri tem močno poškodoval zlasti glavo. — Nenavadna nesreča se je pripetila poštnemu dnevničarju na glavni ljubljanski pošti, 35 letnemu Ilošu Jokiču. Mož je bil včeraj zaplen

PRI PREKLADANJU POŠTNIH PAKETOV

na glavnem kolodvoru. Z drugimi uslužbenci vred je prenašal težke pakete iz poštnega avtomobila na poštni vagon, pri tem pa so ga vrata avtomobila tako nesrečno priprla, da je dobil nevarne poškodbe po glavi. — Iz Zajčlj nad Dolom pri Ljubljani so v bolnišnico pripeljali tudi 71 letno ženo posestnika Uršulo Cerar. Zena je imela opravka

PRI ŽIVINI V HLEVU,

pri tem pa je padla med govedo. Vol je je men- da pohlodil tako nesrečno, da si je pri tej nesreči zlomila desno roko.

pač ne more reči, da bi omejeval svobodo organizacije združništva.

Kreditne zadrugne

Glede ločitve kreditnih zadrug od drugih vrst zadrug je zakonski načrt odredil popolno ločitev obojih zadrug (proizvajalnih, konsumnih in drugih), da se prepreči bolj ali manj riskantne kupčije in izgube, ki bi se utegnile pripetiti, če bi se kreditni posli mešali z drugimi. Glede te stvari je bil zakonski načrt radikalen. Proti takšni rešitvi so pa nastopili zastopniki združništva in tedaj se je našla takšna ureditev, da je nanjo pristala tudi glavna zadruga zveza.

Da bo zakon kar najboljši, je dana možnost amandmanov tudi v plenumu narodne skupščine. Pri proučevanju zakonskega načrta in izprememb, ki jih je sprejel odbor za ta zakonski predlog, hote spoznali, da je ta zakon morda bolj kompliciran kakor mislite. To je zato, ker ureja odnose živega življenja. Če bi bil ta zakon tako preprosta zadeva, bi se morali čuditi, zakaj ga nismo že prej dobili, čeprav ga zahtevamo že skoraj 20 let. Toda priti je morala šele sedanja vlada, ki je s predložitvijo tega zakona narodnemu predstavništvu pokazala, kolikšno skrb ima za združništvo.

renčak, Jenka je branil odvetnik dr. Lulik, ki je zastopal stališče, da Jenko ni nikakor lastnik psa in zato neodgovoren.

Senat je sodbo spremenil. Zaradi prestopka pasjeje vgriza je bil po starem kaz. zakonu obsodjen Peter Jenko na 600 Din denarne kazni ali 10 dni zaporu, v plačilo strokov kazenskega postopanja in odškodnine za bolečine Krajnikovi okoli 600 Din. Proti Mini Kušarjevi pa si je drž. tožilec pridržal pravico nadaljnjega progona in bo morala biti škofjeloška sodba razveljavljena.

Ta pasja pravda bo pač draga.

Mariborski teden

Maribor, 16. julija.

Važno za obiskovalce Mariborskega tedna. VI. Mariborski teden se bo vršil od 31. julija do 8. avgusta 1937. Generalna direkcija državnih železnic je odobrila polovično vozno v času od 29. julija do 10. avgusta. Obiskovalci VI. Mariborskega tedna, ki hočejo uživati 50% popust na železnice, naj kupijo na obeh dni postaji ali pri »Putniku« direktno celo vozno karto do Maribora in železniško legitimacijo K 13 za 2 din. Železniško karto pri prihodu v Maribor ne smejo oddati, ker velja ista skupno z železniško legitimacijo, na kateri se potrdi obisk VI. Mariborskega tedna za, brezplačen povratek do obeh dni postaje. Legitimacije za vstop na Mariborski teden se kupijo v Mariboru.

Za obiskovalce, ki plačajo vozno karto do 15 din, se žigosa železniška legitimacija na podlagi običajne dnevnice vstopnice za 5 din; za vozne karte od 15 din do 25 din je treba kupiti legitimacijo MT za 10 din, ki velja za dva dneva in dva večerna obiska, za vozne karte od 25 do 60 din pa legitimacijo za 15 din, ki velja za tri dneve in tri večerne obiske ter končno za vozne karte nad 60 din, legitimacijo za 25 din, ki velja za šest dnevnih in šest večernih obiskov. Legitimacija MT se glasi na ime in je neprenosljiva.

Zunanje obiskovalce opozarjamo na stanovanjski urad Mariborskega tedna, ki posluje ves čas njegovega trajanja, dan in noč, pri vseh vlakih na peronu glavnega kolodvora.

Vstopnice za Mariborčane in vse one, ki se ne poslužujejo polovične voznice, veljajo za enkratni dnevni obisk 5 din, enkratna večerna vstopnica pa 3 din; za otroke in dijakke s šolsko legitimacijo in vojaške stane dnevna ali večerna vstopnica 2 din. Obiskovalci VI. Mariborskega tedna se morejo poslužiti tudi stalne legitimacije MT za 25 din, ki velja za deset dnevnih in deset večernih obiskov.

Tekstilna industrija na VI. Mariborskem tednu. Če so že dosedanje razstave mariborske tekstilne industrije na Mariborskih tednih vzbujale splošno pozornost vseh obiskovalcev teh za naše mesto tradicionalnih prireditelj, bo letošnja razstava tekstilne industrije deležna še mnogo večjega občudovanja in priznanja mednarodnega občinstva in strokovnjakov na VI. Mariborskem tednu. Tokrat so se vsa mariborska industrijska podjetja tekstilne panoge odločila prirediti razstavo tekstilne industrije v takem obsegu, ki bo presegala vse dosedanje. Mariborski teden je dal tekstilni industriji na razpolago ves pritični trakt v Cankarjevi šoli na razstavišču, kjer bodo naši podjetni industriji vzorno uredili in okusno aranzirali proizvode tekstilne industrije, tako da bo na razstavi prikazan ves razvoj od surovin do najfinejših tkanin. Razstava tekstilne industrije na VI. Mariborskem tednu bo povsem veleumestna, saj pa se industriji pripravljajo nanjo že celo leto.

Letošnja razstava tekstilne industrije nam bo

Silno neurje nad Ljubljano

Ljubljana, 17. julija.

Dobrih pet dni je trajala silna vročina. Po mnogih krajih na Krasu in tudi v Suhi Krajini niso imeli dežja že nekaj tednov. Tam vlada že prava poletna suša. V Ljubljani je včeraj popoldne bila najvišja temperatura + 28,6 C, v ženski bolnišnici pa celo + 29 stopinj Celzija. Po hudem soparnem vremenu so se popoldne začeli okoli kamniške strani zbirati oblaki k nevihti in mnogi so slutili, da je ob hudi popoldanski nevihti morala padati ponekod celo toča. Ljubljana je bila cel dan obvarovana pred nevihto. Točno ob 23.30 pa je nad Ljubljano prihrumela silna nevihta, kakršne že kmalu ne pomnijo. Vse ulice so bile pod vodo in kanali niso mogli sproti požirati silnih vodnih mas, ki so se razlivale po cestah in ulicah. Huda nevihta je trajala po zapisnikih meteorološkega zavoda do polnoči, nato pa je lahko deževalo do 1.10. V tem času je nad Ljubljano padlo do 27mm dežja, kar znači meteorološko matematično ogromne množine vode. Proti vzhodu je bila nevihta nekoliko zmernejša in meteorološka postaja na aerodromu javlja, da je v tem času padlo tam le 20 mm dežja. Tudi v smeri proti Vrhniki je divjala huda nevihta. Med bliskom in gromom je večkrat treščilo. Zaradi hudega naliva je Ljubljana s pritoki močno narasla.

Okoli 23.45 je strela udarila v Skabernetovo šupo v Mesnem logu, ki je bila močno založena s senom, pred dnevi pokosenim. V šupi je bilo tudi mnogo gospodarskega orodja, zlasti vozov. Šupa leži na samem. O požaru so bili takoj obveščeni mestni poklicni gasilci, ki so na kraj požara prihiteli z motorno brizgalno. Gašenja pa so se udeležili tudi mnogi prostovoljni gasilci. Vsi so se omejili le na lokalizacijo požara, kajti daleč na okoli ni bilo nobenega hidranta in so zato z največjim naporom mogli požar lokalizirati. Škoda znaša okoli 5000 Din, ki je krita deloma z zavarovalnino. Mnogi so domnevali, da gori kako naselje proti Brezovici, kajti ogenj je bil kljub dežju silovit in so plameni svigali visoko v zrak.

dokazala, da nismo več navezani na uvoz modernih tkanin iz tujine, ker se je naša tekstilna industrija že tako razvila, da more zadovoljiti še tako razvijen okus moderne žene. V zadnjem času so se nekatera mariborska tekstilna podjetja že tako izpopolnila, da morejo celo z blagom za moške tekmovali s tujino.

Celjske novice

Celje, 15. julija.

Podpise ministrov ponarejala. V »Slovenskem domu« od srede smo poročali o znanem procesu zoper Srebrničev, na koncu poročila pa je stalo med drugim tudi to, da je soobdolžena Kramarjeva leta 1933 ponaredila podpis bivšega ministra dr. Kramarja. Ker bi se to naše poročilo moglo tolmačiti napačno, popravljamo resnici na ljubo, da je bila tega Kramarjeva samo obdolžena. Ker jo je sodišče vsake krivde oprostilo, je jasno, da je bila obtožba glede Kramarjeve tudi v tem delu neosnovana. Sicer pa je oprostila sodba sama zgovoren dokaz, da o kakem ponarejanju podpisa ne more biti govora.

Uspehi mestnega sveta glede onesnaževanja Savinje pri banki upravi. V ponedeljek dopoldne je odšla na banksko upravo deputacija glede onesnaževanja Savinje. V deputaciji so bili zastopani: od mestne občine župan g. Alojzij Mihelič in referent za tujski promet g. Roš, za Opleševalno društvo g. ravnatelj Šubec, za trgovino g. Stermecki, za društvo hišnih posestnikov g. Fazarine in za Ribarsko društvo g. Zorko. Deputacija je sprejel podban g. Majcen, kateremu so zastopniki zadevo razložili in izročili spomenico. G. podban se je za zadevo zelo zanimal in obljubil, da bo banovinska komisija vse onesnaževanje Savinje pregledala in uredila vse potrebno.

Gradnja palače OUZD. Pred dnevi sta se mudila na mestnem magistratu v Celju zastopnika OUZD, ki sta poročala o načrtu SEZOR-ja glede nove palače v Celju. SEZOR je sklenil, da bo zidal v Celju na prostoru, ki mu ga je dala mestna občina, torej poleg Delavskega doma, tri-nadstropno palačo, za katero bo dal vsoto 1 milijon 500.000 din. Trakt proti gledališču bo skrajšan za 16 m, vendar bo urejeno tako, da se bo prostor lahko še zasilil v teku let. Župan g. Mihelič se je v prisotnosti g. ravatelja Šubica in g. inž. Pristavca izjavil, da pristane na to, vendar le pod pogojem, da se bodo zidarska in težarska dela oddala že v letošnjem letu in se bo potem gradnja v prihodnji pomladi začela. Nezadani del proti gledališču se mora v 10 letih zasiliti, sicer pripade mestni občini. Ta sklep je mestni svet na petkovi seji soglasno potrdil.

Tovarna protidržavnih letakov

V glavnem tajništvu JNS

Ljubljana, 17. julija.

Snoči nam je poslala Agencija Avala zanimivo poročilo o plenu belgrajske policije v glavnem tajništvu JNS v Belgradu. Dobesedno se to poročilo glasi:

Belgrad, 16. julija. AA. Zadnje dni so ugotovili, da razširjajo iz prostorov, v katerih se nahajajo pisarne JNS, letake in druge tiskovine ter s pisalnim strojem razmnožene sestavke, ki so vsebinsko neresnični in tendenčni. Ti letaki in drugi sestavki so pa tudi nezakonito natisnjeni. V nekaterih letakih se nahajajo tudi takšne navedbe, ki omenjajo in navajajo neresnična poročila o takšnih činiteljih, ki so po veljavnih državnih zakonih in po ustavi zavarovani ne le pred neresničnimi žalitvami, temveč se njihovo ime sploh ne sme navajati v nobeni zvezi s politiko.

Uprava mesta Belgrada je na podlagi poročil, da se v prostorih JNS nahajajo nezakoniti letaki in drugi tiskani in na pisalni stroj napisani sestavki, katerih razširjanje se kaznuje po splošnem kazenskem zakonu in po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi, kot pristojna oblast v smislu § 125/15 kazenskega postopka in § 29 zakona o strojstvu državnega sodišča za zaščito države ter čl. 10 ustave kraljevine Jugoslavije izdala sklep, s katerim je izvršila preiskavo v prostorih v Kosovski ulici št. 5.

Med preiskavo so organi uprave mesta našli 44 vrst raznih izvodov ilegalnih letakov in drugih tiskanih in na pisalni stroj razmnoženih sestavkov,

ki so s sklepi državnega tožila prepovedani in za katere daje državni tožilec naslednje utemeljitve: Navajajo se tendenčne in nepotrjene vesti z namenom, da se duhovi vzmirijo in da se državni organi ovirajo v izvrševanju svoje naloge in dolžnosti sploh, kar nasprotuje členu 4. in 6. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Zato je razširjanje teh letakov na podlagi omenjenih zakonskih predpisov v zvezi s členom 19. tiskovnega zakona prepovedano.

Organi uprave mesta so se pri tej preiskavi ravnali strogo po predpisih ustave in zakonov, kar potrjuje zapisnik o preiskavi, ki sta ga v imenu JNS podpisala kot določena zastopnika vodstva narodna poslanca Ivančević Dušan in Milutinović Milenko. Zapisnik pravi na kraju, da se je preiskava vršila v smislu zakona in po določbah obstoječih zakonov, kar so navzoči pripravljali, če je treba, potrditi tudi s prisego. V zapisniku sledi kaj za tem: Od vodstva JNS določena in pri preiskavi navzočima nimata ničesar pripomniti. Sledita podpisava Ivančevića in Milutinovića.

Pristojne oblasti bodo na podlagi gradiva, ki so ga našle, vložile tudi potrebno obtožbo zoper sestavljalec in razširjevalce podobnih letakov. — Iz pisarne uprave mesta Belgrada 2 št. 3604/16.

Spet pričakujemo, da bodo »svetni zagovorniki resnice«, to se pravi vsega tega, kar je vseh samo pristašem JNS, posebno še tistim iz Ljubljane, rekli, da je vse to izmišljeno, ali celo, da je to podla laž.

Obiščite VI. mariborski teden!

Od 31. julija do 8. avgusta 1937. (50% popusta na železnicah in parobrodih od 29. jul. do 10. avg.)

Velika gospodarska in kulturna

revija! Industrija — Tekstil — Obrt — Trgovina — Kmetijska razstava — Prva fitopatološka razstava — Pokušnja vin — Zgodovina — Umetnost — Grafična razstava — Tujski promet — Akvaristična razstava — Kuncerejska, golobarska razstava — Razstava malih živali — Moderna revija — Mednarodni plesni turnir — »Sen kresne noč« na prostem — Koncerti — Kongresi — Sportne prireditve — Veselični park na razstavišču. — Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji, zeleno romantično Pohorje, vinorodne Slovenske gorice, gostoljubni, lepi Maribor — vas vabijo!

Kulturni koledar

Mohorič Vatroslav

17. julija 1831 se je rodil Iv. Hermanceh pri Sv. Miklavžu pri Ormožu rodoljub Mohorič Vatroslav. Gimnazijo je obiskoval v Mariboru. Radi prerane očetove smrti se je vrnil domov in prevzel domače poselstvo. Narodno mišljenje je podedoval po starših, ki so bili pod Vrazovim vplivom. Udeleževal se je vseh narodnih pokretov v Preleki. V 70 letih je postal dejanski vodja preleških županih, na katero je vplival s svojimi gospodarskimi in narodnimi nazori. Pisal je »Slovenskega gospodarja«.

Ljubljana Čanes

Koledar

Danes, sobota, 17. julija: Aleš. z, Nedelja, 18. julija: Friderik.

1 Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič.

Kino Union: Eskapade.

Na koncertu, ki ga priredi ameriški simfonični orkester v Ljubljani v sredo, 21. t. m., bomo prvič videli in slišali velika trobila, ki so običajna v ameriških orkestrih ter se imenujejo po znanem ameriškem skladatelju Sousafon. To so ogromna pozlačena trobila z lijakom v premeru 1 m. Ta orkester ima tri take instrumente, poleg tega je v tem orkestru povečini zastopan saksofon poleg vseh ostalih lesnih instrumentov in trobil, kakor jih imajo običajni naši orkestri. Zato je zvok tega orkestra popolnoma svojevrsten, igrajo pa najbolj znana simfonična dela svetovnih literatur. Dirigent ameriškega dijaškega orkestra je Poljak Lesinski. Koncert bo v veliki filharmonični dvorani 21. t. m., vstopnice pa se dobe v knjižarni Glasbene Matice.

»Naša apostola«, farna igra od S. Petančiča, bo predvajana danes in jutri zvečer ob 8. uri pri cerkvi sv. Cirila in Metoda za Bežigradom na prostem.

Igra iz življenja svetih bratov Cirila in Metoda in naših prednikov je bila predvajana že pred viško cerkvijo, kjer je doživela velik uspeh. Na stopa nad 100 igralcev ob spremljavi fanfar in petja. Pričakuje se tudi sedaj velika udeležba pri tej farni igri.

TEL. 22-21 **UNION**

Renata Müller in Georg Aleksander v napetem in zabavnem filmu

Eskapade

(Njegova odtelna žena)

Predstave danes ob 19.15 in 21.10 uri
Predstave jutri ob 17. in 21. uri

Jutri v Skofjo Loko

Jutri bo za Skofjo Loko in za vso njeno okolico velik dan. Na svoj prosvetni tabor vabijo Skofjelčani vse, ki imajo smisel in voljo do prosvetnega dela med našim ljudstvom. Prišel je čas, ko spet lahko svobodno spregovorimo tudi po naših prosvetnih odrih in po taborih, kakršne prirejajo v zadnjem času vsepovsod po Sloveniji. Tabori v Celju, Kranju in v Trnovem je dal vsem dokaz, da naša katoliška prosveta ni zamrla kljub črnim dnevom, ki jih je morala preživeti. Tabor v Skofji Loki bo morda po svojem obsegu nekoliko manjši od omenjenih, vendar pa ne bo prav nič zaostajal po iskrenosti in lepoti, ki se kaže v boju za katoliška načela.

V zvezi s tem taborom je tudi drugi važen dogodek v prosvetnem življenju skofjelške dekanije. Ta dan bo blagoslovljen tudi nov prapor. Stari obhaja letos svojo štiridesetletnico. Ta zastava, ki je vzbujala veliko pozornost zaradi svoje lepote in velikosti na pogrebu nadškofa dr. A. B. Jegliča, bo zamenjana z novo. To naj bi se reklo. Načela so ostala ista, nova pa so polna, po katerih je treba hoditi v teh časih, ki jih preživljamo danes. Ta zastava naj bo vsem, ki korakajo za njo, prva svetinja, za katero se naj bori Slovenec-katoličan.

Popoldne bo tudi skrbno pripravljena telovadna prireditev, ki bo nudila gotovo vsakomur užitek.

Prosvetni dan v Koroški Beli

Katoliško prosvetno društvo na Koroški Beli bo v nedeljo, 25. t. m., proslavilo 30 letnico svojega obstoja s prireditvijo Prosvetnega dne, nad katerim je blagovolil prevzeti pokroviteljstvo ban gospod dr. Marko Nallačen. Na predvečer, v soboto, 24. julija, bo društvo v cerkveni dvorani priredilo slavnostno akademijo, katere bo namenjena pregledu nalog, ki jih je društvo v teh tridesetih letih z večjimi ali manjšimi uspehi vršilo. Zaključila se bo z misterijem: »Anima«. V nedeljo jutraj bo ob šestih skupno sveto obhajilo. Ob devetih bomo na Javorniku pred kolodvorom sprejeli dole goste in jih v sprejedu spremili na Koroško Belo, kjer se bo vršila sveta masa, nato pa zborovanje pred cerkvijo. Govorila bosta g. dr. Smajd iz Radovljice in g. dr. Fajdiga iz Ljubljane. Popoldne bodo slovesne litanije, nato pa nastop naraščaja, gorenjskih fantov in deklet na Kresu, kjer smo si uredili nov športni prostor. Po končanem nastopu se bo vršila prosta zabava s srečolovom, katero bo poživljalo petje domačega in tujih pevskih zborov. Vabimo vse gorenjske fante in dekleta, da se te prireditve v čim večjem številu udeležijo bodisi v krojih, narodnih nošah ali v civilu, da manifestirajo za katoliška načela in pokažejo, da smo še tu in še nismo izumrli, kakor bi tako radi videli nekateri.

Velike Lašče

V soboto zvečer in v nedeljo popoldne v prireditvi Timmermansovo igro: Župnik iz cvetočega vinograda. Igra je že marsikje našla lep odmev, dobra priprava in porazdelitev vlog jamci, da bo prireditev v celoti za vsakega lep užitek. Sodelujejo dijaški tamburški zbor. Igra bo v dvorani Zadržnega doma.

Razpis

Mestno poglavarstvo v Ljubljani razpisuje II. ponudbeno licitacijo za napravo lesene brvi čez Ljubljaničjo v Mostah.

Licitacija bo v torek, dne 27. julija 1937 ob 11 dopoldne v mestnem gradbenem uradu ljubljanskem, kjer se dobe razpisni obrazci, pripomočki in pogoji.

Mestno poglavarstvo v Ljubljani, dne 15. julija 1937.

Kdaj dobimo živalski krematorij

Pereč higienski problem Ljubljane

Ljubljana, 12. julija.

Že večkrat so se v javnosti slišale pritožbe zoper neznosen smrad, ki se zlasti v vročem poletju razvija okrog pokopališč za mrhovino, ki leži skoraj v sredini mesta med cvetočo stanovanjsko naselbino ob Cesti v Loko. Na magistratu so zato ponovno razmisli, kako odstraniti to živalsko pokopališče daleč ven na rob mesta, kjer bi ne povzročala ljudem nadlog in sitnosti. Zdaj se je končno premaknila zadeva z mrtve točke in se prebivalcem Trnovega pač ne bo treba več pritoževati glede mrhovine, ki se je doslej pokopavala v neposredni bližini mesta.

Pred kratkim se je namreč vršil ogled novega prostora za pokop mrhovine, ki jo po vsem mestu in okolici pobira mestni konjač. Tak prostor so našli daleč v Mestnem logu ob Poti na Rakovo dolgo. Na zemljišču, ki je 40 metrov široko in 300 m dolgo, bodo takoj zgradili novo živalsko pokopališče, če ga smemo tako imenovati. Okrog parcele bodo postavili 2 m visoko ograjo iz desk, z žico prepleteno, da bo vsak dostop nepoklicanim ljudem pa tudi živalim, ki rade stikajo za poginulo mrhovino, onemogočen. Komisija, ki si je prostor ogledala, je zahtevala od sedanjega konjača, da zgradi tam primerno lopo za morebitno sečiranje živali, dalje vodnjak ter čistilno jamo za vodo, ki se bo odpeljala v bližnji jarek. Komisija je tudi postavila pogoje, da se v pasu 20 m okrog novega mrhovišča ne sme nikdar kositi trava, da se s tem onemogoči morebiten prenos kužnih bacilov v živalsko hrano.

Ljubljana potrebuje živalski krematorij

Komisija je tudi ob tej priliki podčrtala, da naj bo tudi to novo zemljišče za pokop mrhovine zgolj začasna rešitev tega vprašanja. Moderni čas zahteva tudi na tem polju bolj higienskih naprav, kakor pa je dosedanj način pokopavanja poginulih živali. V Belgradu so nedavno zgradili moderno kafilirjo, živalski krematorij, ki je veljal 1.565.000 dinarjev. Samo stavba ob pasjem in sploh živalskem pokopališču je veljala 1 milj. din, strojne naprave pa 565.000 din. Seveda pa imajo v Belgradu zdaj tudi zelo lepo in higiensko urejeno živalsko pokopališče z vsemi potrebnimi zgradbami za uslužbenice.

Tudi Ljubljana bi potrebovala tako moderno živalsko kafilirjo. Za naše mesto bi sicer ne bile potrebne tako velike zgradbe, toda vsa stvar bi vendarle veljala okroglih 550.000 din in sicer poslopje 200.000 din, strojne naprave pa 350.000 din. Že leta 1934 so škodovne tovarne naredile podobnih proračun. Tedaj so predlagali, da bi se nabavila vsaj strojna naprava za sežiganje mrhovine, ki bi veljala kakih 160.000 din. Določeno je bilo, da se taka naprava zgradi v bližini mestne klavnice in skupaj z bakteriološkim zavodom, toda stvar je padla v vodo, kakor že tisoč lepih in koristnih stvari v Ljubljani.

300 let stara konjaška obrt

Zanimivo je pri tej priliki ugotoviti, da rodovina sedanjega konjača izvira iz obrti v Ljubljani že kakih 300 let. Ljubljanski konjač dobiva svojo plačo iz rednega proračuna ter je dolžan po pogodbi vsaj dvakrat tedensko obhoditi vso Ljubljano ter pri tem paziti, da noben pes po ulicah ne hodi brez pasje znamke. Po bližnji ljubljanski okolici je konjač dolžan obiskati vsako vas vsaj enkrat na mesec ter tudi za to delo dobiva posebno plačo od posameznih okoljskih občin. Dohodki ljubljanskega konjača na ta način dosega letno 25.000 dinarjev samo iz rednih občinskih proračunov, za mnoga manjša dela in pokop mrhovine, ki so last

Jutri: Ljubljana : Maribor

Jutri, 18. t. m., nastopi v Ljubljani ISSK Maribor iz Maribora. Domači bodo postavili svojo običajno enajstorko, v kateri bodo nastopile tudi nekatere nove moči. Tekma se bo vršila ob 18. na igrišču nasproti Stadionu.

Zdaj je čas, da moštvo prične z intenzivnim treningom. Že prihodnji mesec se bo vnovič zavrtel ligasti vrtljak. Treba bo izkoristiti vse razpoložljive datume, če bomo hoteli biti za prihodnja srečanja dobro vsaj tako dobro kakor lani, pripravljeno. Počasi se nam bo menda že posrečilo, da se bomo na lestevici jugoslovanskih elitnih klubov pomaknili na malo bolj vidno mesto.

Zdi se, da je imelo vodstvo Ljubljane prav srečno roko, ko je za prvega partnerja povabilo moštvo ISSK Maribor. Mariborčani so prav dobri nogometarji, ki goje lep tehnični nogomet. Manjka pa jim — in čudno, prav v prvenstvenih tekmah! — nekoliko večje borbenosti in ostrosti. Svoje lepo znanje pokaže moštvo le v prijateljskih tekmah, v katerih se vselej dobro odreže.

ISSK Maribor je pred kratkim s krasnim uspehom gostoval na Sušaku, kjer je z Orientom igral 2:2. V Ljubljani ga že dolga leta nismo videli, zato vlada med športnim občinstvom veliko zanimanje za njegov nastop.

Vstopnina je propagandno nizka, pričetek tekme je najavljen za dovolj kasno uro, tako da si bodo kopalci tudi lahko prišli ogledat to zanimivo srečanje. Pričakovati je številne udeležbe.

Nogomet v Belgradu

V Belgradu nastopita belgrajsko Jedinstvo in sarajevski SaSK, kluba, ki sta se v izločilnih tekmah za deseterke ligaša plasirala za finalno borbo.

Vprašanje, kdo bo v ligi nadomestil osiješko Slavijo se bo odločilo jutri v Belgradu in prihodnje nedelje v Sarajevu. Oba kluba sta pripravljena kar najbolj skrbno in oba upata... Tekmo bo jutri sodil madžarski sodnik Basna.

Finale za Davisov pokal

Danes se začne na wimbledonskih igriščih predzadnje dejanje v borbi za Davisov pokal. V semifinálno borbo sta se kvalificirali Nemčija kot prvak v evropskem pasu in Združene države kot prvak v ameriškem pasu. Nemški teniški igralci nastopajo že petič kot evropski finalisti in že četrtič ravno proti Amerikancem. Dosedaj so izgubili še vsakokrat in tudi letos se jim sreča najbrž ne bo nasmehnila, kajti ameriški igralec Budge je dovolj močan, da bo priboril Ameriki tri točke, ki so potrebne za zmago.

Budge bo po vsej verjetnosti zmagovalac v obeh single igrah, v doublem pa tvori z Makom dvojico, ki ji Henkel in von Cramm ne bosta kos. S to svojo postavo so Amerikanci prepričani, da se jim bo po desetih letih zopet posrečilo, da bo šla dragocena, 37 let stara Davisova trofej zopet nazaj v Ameriko.

zasebnikov, pa itak dobiva konjač še posebno nagrado, ki po mnenju poznavalcev razmer celotnega redne njegove dohodke.

Kdo na gradbi krematorij

Po zakonu o zatiranju živalskih kužnih bolezni je sicer občina dolžna postaviti in vzdrževati naprave za pokop mrhovine, toda konjaška obrt je v Ljubljani koncesionirana ter je tudi belgrajska občina morala koncesijo odkupiti, ko je sama zgradila živalski krematorij. Dosedanji konjač pa se tudi brani, da bi sam zgradil krematorij za sežiganje mrhovine, ker so naprave zelo drage in bi se za malo Ljubljano ne izplačale kmalu. Ob takem stanju stvari so morali na magistratu začasno odložiti ves lepi načrt o moderni ureditvi tega vprašanja, zahtevali pa so odločno in tudi dosledno od sedanjega konjača, da se nemudoma preseli iz mesta ven daleč na barje. Tam bodo mrhovino začeli pokopavati že s 1. avgustom.

Ljubljanski konjači pred 50 leti

Ob tej priliki smo se zanimali za tovrstne razmere v Ljubljani pred 50 leti. Leta 1877 je tedanji konjač Matevž Joras sklenil pogodbo z mestno občino ljubljansko, da bo za letnih 200 gld. opravil službo mestnega konjača. Pogodba je bila sklenjena za 10 let, po poteku te dobe pa jo je konjač odpovedal. Magistrat ga je povabil, naj bi prišel skleniti novo pogodbo za naslednjih 10 let, konjač pa se je upiral. Magistrat je zdaj konjaču zagrozil, da bo sicer vzel njegovo odpoved pogodbe na znanje, da pa bo od magistrata v bodoče prejemal le takse, ki so oblastveno odobrene; magistrat se je pri tem skliceval na postavbo za konjače iz leta 1860, »po kateri ste Vi kot koncesionirani konjač postavno zavezani pse po mestu ljubljanskemu loviti in bi Vam za to poslovanje — ker se ni moč z Vami pogoditi — mestni magistrat odkazal iste takse, ktere so postavno določene za lovljenje psov zunaj okrožja mesta ljubljanskega«. Konjaču je obenem s tem pismom določil rok 8 dni, da se izjavi, ali bo pogodbo podaljšal ali pa vztraja pri svojem uporu.

Končno so 1. julija 1887 sklenili na magistratu novo pogodbo za 10 let, s katero pa so konjaču povišali dotedanjo plačo od 200 na 400 gld. letno in sicer v 4 obrokih po 100 gld. Ta pogodba je zelo zanimiva, ker nam po svoje izpričuje tedanje ljubljanske razmere. V omenjeni pogodbi se ljubljanski konjač Joras Matevž »zavezuje zastražen nadzorovan in postavnega lovenja psov po dveh svojih hlapcih, spremljan z jednim vozom dvakrat na teden in sicer enkrat na tržni dan, prehoditi celo mestno okrožje. Če bo žugala steklina ali kadar se bo že pojavila, tudi večkrat na dan in tudi v nedeljah in v nočnem času brez posebne nagrade za tako izredno delo«.

Obseg se je razširil

S priključitvijo okoljskih vasi se je obseg ljubljanskega konjača zelo razširil. Tudi zdaj ima namreč konjač, kakor pred 50 leti, še zmerom dolžnost, da vsaj dvakrat na teden pregleda vse mesto ter nadzira zlasti mestne pse, da brez pasjih znamk ne letajo po mestu. Svoječas je celo nekdo v občinskem svetu predlagal, naj bi se nastavili v mestu kar trije konjači, pa so predlog potem spremenili in sklenili, da bodo v resnici osnovali dva konjaška okoliša. Ta sklep pa nikoli ni bil izvršen, ker se je prejšnji konjač, ki je pred dobrim letom umrl, pritoževal, da celo en sam konjač v mestu ne more ob svojem težavnem poklicu dostojno živeti. Tako je ostalo zaenkrat vse pri starem.

Toda kljub svoji 37 letni zgodovini je Davisov pokal samo štirikrat menjal svoje lastnike. Dosedaj so ga imeli najprej Amerikanci, Angleži, Avstraleci, še enkrat Amerikanci, in nato Francozi; sedaj ga pa branijo zopet Angleži. Davisov pokal je v Evropi že deseto leto. Šestkrat so se že Amerikanci v finalni borbi borili, da bi pridobili nazaj Davisov pokal. Toda vedno zaman! Letos so njihovi izgledi tako veliki, da sunejo skoraj gotovo pričakovati svoje zmage tudi v končni borbi z Anglijo, ki je letos zelo oslabiljena. Lansko leto so bili finalisti Avstraleci, ki so Amerikance odpravili s 3:2, letos se se pa Amerikanci kruto maščevali za lanske poraz. Premagali so Avstralijsko s 5:0. Svojo odlično formo pa so dokazali Amerikanci letos tudi na wimbledonskem turnirju, tako da z vso upravičenostjo pričakujemo, da bodo zmagali tudi v finalni borbi.

Priznanje prostovoljstva koroškim borcev

Ljubljana, 16. julija.

Glavni odbor Legije koroških borcev opozarja svoje članstvo na vse potrebne informacije glede priznanja prostovoljstva vsebujočo okrožnico, ki jo bo te dni razposlal vsem krajevnim organizacijam in poverjenicem.

Glede tega priznanja se širijo med članstvom razne neosnovane domneve. Na podstavi pojasnila vojnega ministrstva (Službeni vojni list št. 19 z dne 18. junija 1937) smejo prositi za obnovo postopanja glede priznanja prostovoljstva oni, ki so do 30. septembra 1933 že enkrat vložili tako prošnjo, pa jim je bila takrat odbita.

Splošni pogoji za vložitev take prošnje so:

1. Da je prošilec že enkrat pravočasno vložil tako prošnjo.
2. Da je do 5. novembra 1918 prostovoljno aktivno požrtvovalno ali v borbi z neprijateljem z uspešnim delom kot vojak pomagal pri ustvaritvi naše narodne osvoboditve in zedinjenja.
3. Da vložil prošnjo za obnovo postopanja do 1. julija 1938.

Pri tem znova opozarjamo, da tudi pojasnilo vojnega ministrstva zaenkrat izključuje nove prošnje za priznanje prostovoljstva.

Od dobro informirane strani smo tudi izvedeli, da se odredba vojnega ministrstva št. 16 (Službeni vojni list z dne 15. maja 1937) ne nanaša na koroške borce, ampak samo na borce, ki so sodelovali v takrat obstoječih zavezniških vojskah.

Izven tega okvira si pa glavni odbor LKB resno prizadeva, da zvojuje vsem koroškim borcev prostovoljcem priznanje prostovoljstva v smislu sklepov letošnjega občnega zbora glavnega društva in bo glavni odbor o doseženih rezultatih pravočasno obvestil svoje članstvo, ki se naproša, da že zdaj začne zbirati potrebne dokumente, ker bo za event. vlaganje novih prošenj težko doseči podaljšanje roka 1. julija 1938.

Vse krajevne organizacije bodo o vsem točno obveščene in poučene in naj se članstvo obrača z pojasnila nanje.

Od tu in tam

Zakon o prekrških je sklenil odložiti na jesen poseben za to določen odbor senata pod predsedstvom dr. Josipa Siloviča. Toda predsednik senata dr. Mažuranič je stavil predlog, da se temu odboru odredi rok 21. t. m. Senat je nato z večino glasov sprejel ta predlog ter se bo moral odbor tega dne spet sestati.

Prvaka b. demokratske stranke dr. Božo Markoviča pričakujejo v Zagrebu. Njegov prihod je bil napovedan že nekaj dni prej. Markovič se bo posvetoval s člani KDK-koalicije in poskušal, da spravi spet v sklad naziranja treh skupin belgrajske združene opozicije. Dr. Markovič bo po končanih razgovorih obiskal Ljubo Davidoviča, ki se nahaja v Vrnjački banji.

Jutri bo v Zagrebu proslava rojstnega dne dr. Vladka Mačka. Zagreb je že v svečanem razpoloženju. Za jutri pričakujejo ogromne mase kmetov iz bližnje in daljnje okolice. Tudi sam dr. Maček bo prišel za to priliko iz Kupineca v Zagreb. Po končanih slovesnostih pa se bo spet odpeljal nazaj.

Stavka stavbinskih delavcev grozi spet v Zagrebu. Posebno se za stavko pogajajo pristaši socialistične delavske organizacije, dočim je markovski radniški savez proti Mačkovič nečesto vedati kolektivne pogodbe, ki je bila sklenjena lani, pač pa hočejo le, da se v nekaterih točkah spremeni. Inspekcija dela je zaradi tega razpisala ustmeno razpravo, na kateri naj bi se delodajalci in stavbinski delavci sporazumeli brez stavk in podobnih dejanj. Ker je večina stavbinskega delavstva članjenega v markovski delavski organizaciji, se zdi, da socialisti ne bodo uspeli s stavko.

Danes dopoldne se je v Zagrebu slovesno odprla velika lovška razstava, katere pokrovitelj je knez namestnik Pavle. Razstavo je organizirala zveza jugoslovanskih lovskih združenj.

Včeraj je potekel drugi dan evharističnega kongresa v Dubrovniku. Dan je bil posvečen zborovanju hrvatskega katoliškega dijaštva. Zvečer je bil koncert, na katerem so peli tudi Haydnov oratorij. Na razstavo cerkvenih paramentov in narodnega veziva, ki je bila prirejena ob tej priliki, je prišla tudi Nj. Vel. kraljica Marija.

Svojeja brata je ubil v Danilobranju pri Šibeniku Luka Pavković. Brata Luka in Nikola sta bila že dolga leta sprta, od smrti njunega očeta. Leta in leta sta se ložarila zaradi dedščine, pravda je tekla za pravdo, z njo vred pa tudi stroški. Prijatelji so ju že nešteto krat skušali pomiriti, pa vselej zaman. Ko sta imela pred sodiščem spet razpravo, sta se spravila. Ko pa je bilo treba priznati izid pomirjenja, sta se brata spet sprla. Na pol domov sta se skregala, začela metati drug na drugega kamenje, dokler ni Luka potegnil velik kuhinjski nož in šestkrat zabodel Nikolo. Nikola je takoj umrl.

Postajanačelnika v Han Pijesku blizu Sarajeva je ubil strojevodja Josip Magajnar. Postajanačelnik se je slučajno nahajal v pisarni uprave državne gozdne železnice Zavidoviči-Kulaši, ko je stopil v sobo strojevodja Magajnar in brez besede s samokresom šlikrat ustrelil v načelnika. Ko je načelnik padel mrtev, je strojevodja odšel in se sam prijavil grožnikom.

Nov rudnik pirita in zlatonosnega sulfida v Bakovičih pri Ravnici bo odprla angleška družba Prosnik Mines Ltd. v Jugoslaviji. Družba je poslala svojega inženirja v London, da se tamkaj preizkuša vsebina rude. Po prvih vesteh iz Londona je ruda taka, da se izplača iz nje pridobivati zlato. Potrebni stroji so že naročeni. Naša Narodna banka bo na ta način z novo pridobljenim zlatom lahko spet povečala zlato podlago dinarja.

Bolezni patrijarha polagoma odjenjuje, zdravje se mu vrača. Bolnik je začel uživati obilnejšo hrano. Zdravniki pa še vedno bdijo nad njim, ker morebitne komplikacije niso izključene.

Mačka je došla miško v vasi Jakovo blizu Zemuna. Mačka čuva nasaipa Otajca je skotila štiri mladiče. Njim se je za nepričakovano pridružila miš ter z mladiči vred sesala. Skozi dvajset dni je miška prebivala v družbi mačk, ne da bi stara mačka kaj storila. Ljudje so hodili od vse naokrog gledat novo čudo sveta. Pojavilo se je nešteto razlag, vse pa so bile več ali manj povezane s praznovanjem. Po dvajsetih dneh je miška izginila. Morda jo je pojedla mačka, ali pa je miška izginila kam drugam. Nekateri kmetje so govorili, da je dogodek dokaz, da se bodo vsi ljudje na svetu pomirili, kakor sta se pomirili mačka in miš.

Zato, ker nista mogla plačati računa v gostilni, sta se pobila dva brezposelna delavca v Splitu. Jozo Skepič in Marko Rebič sta spila štiri litre vina in pojedla nekaj mesa. Ko je bilo pa treba plačati, se je med delavcema vnel prepir. Začela sta se obdelovati z mizami, stoli, kozarci, steklenicami, dokler ni Rebič pograbil noža in tovarisa dvakrat zabodel v prsa. Potem je pobežnil, pa so ga kmalu prišli.

17 dni je nosil kroglo v glavi Nikola Rubil iz Novega sela pri Slavnskem Brodu, vendar ga je smrt le pobrala. Rubil je šel pred 17 dnevi k vaškemu trgovcu Begoviču po koruzo. Zaradi plačila sta se sprla, da je trgovec potegnil samokres in ustrelil železničarja v glavo. Izstrelek se je železničarju zari globoko v glavo in zato niso mogli izvršiti operacije. Sedemnajet dni pa je kljub temu kljuboval smrti.

Boгато cigansko svatbo so priredili cigani iz rodu »Gomani« blizu Varazdina. 17 letni cigan Zlatko Goman se je poročil s 14 letno Milko Goman. Svatba je bila veličanska. Preko 300 ciganov, članov tega rodu, se je pripeljalo in si okrog glavnega šotora postavilo še svoje šotore. Pojedina je bila razkošna. Pojedli so in popili toliko, kakor na nobeni drugi svadbi. Mlada cigana bosta šla v družbi svojih starišev na poročno potovanje v Italijo. Tamkaj imajo namreč ti cigani svoje sorodnike.

Dve ital. šolski ladji »Amerigo Vespucci« in »Christoforo Colombo«, ki spadata v sestavi vojne mornarice, sta včeraj pripluli do Lokruma pred Dubrovnikom in se tam usidrali. Čim so se Italijani ustavili v naših vodah, je prišel pozdravit italijanskega admirala Biurano namestnik komandanta dubrovniške vojne akademije fregatni kapetan dr. Bačič. Ko so pa Italijani stopili na naša tla, je godba odigrala obe himni. Dalje so goste pozdravili še župan in predstavniki vojske, zvečer pa je bil svečan banket.

Naročajte Slovenski dom!

Prodajanje otrok

Suženstvo in trgovanje s človeškim blagom so kulturni evropski narodi uradno že davno odpravili in največ pod pretvezo odpravljanja suženstva in povzdige divjaških narodov so si osvojili tudi velike dele ostalih zemeljskih celin. In vendar še danes suženstvo najbolj cvete med temi tako visoko stoječimi narodi Evrope, kjer cele družbe nabirajo in razpošiljajo mlada dekleta, pa tudi otroke za razne nizkotne namene ter spravljajo ogromne dobičke.

Najmogočnejša in seveda najkulturnejša država, Anglija, ki hoče delati red po vsem svetu, je imela do zadnjih časov v svoji sredi razne družbe in agencije, ki so spravljale angleške nezakonske otroke v druge države in v denar. Pred kratkim pa so angleški časopisi in rodoljubi po dvehletnem boju dosegli, da se tolikšna narodna sramota z zakonom odpravi. Ustanovili so posebna društva za oskrbo »nezaželjenih« (kakor pravijo nezakonskim otrokom) in zapuščenih otrok, katerih najvažnejše je National Adoption Society (Narodno posvojilno društvo). Vlada je izdala poseben zakon o posvojitvi otrok, ki prepoveduje vsakemu inozemcu posinoviti ali pohčeriti angleškega otroka brez posebne dovoljenja ministrstva.

V Angliji je povprečno 8000 nezakonskih otrok letno

Zato je pač razumljivo, da se vlada razburja, če vsako leto izgubi toliko tisoč svojih državljanov, ki so jih jemali tuji državljani za svoje, zlasti še, ker število zakonskih rojstev neprestano pada. Novi zakon pa ni samo v veliko korist državi, ampak v neizmerno veselje številnim zakoncem brez otrok, ki bodo s pomočjo raznih otroških zavetišč lahko dobili take otroke, kakšne bodo hoteli in kolikor jih bodo hoteli.

Da je zanimanje za otroke pri Angležih veliko, se vidi že iz tega, da so jih lani privojili 451, predlanskim 394 samo pri enem društvu (N. A. S.). Tajništvo ima mnogo opraviti s številnimi prošnjami in zahtevami, naj preskrbi take in take otroke. Zanimivo je, da je med zakonci brez otrok največje povpraševanje po deklicah. Mnogo je tudi takih, ki si žele dvojčkov, če ne resničnih, pa vsaj iste starosti, da si različnih staršev. Mnogokrat se zgodi, da bogate ženske

posvojijo svoje lastne otroke

samo zato, da se izognejo sramoti, da so bile matere, obenem pa lahko uživajo veselje matere. N. pr. visoka neomožena dama naskrivaj dobi otroka, kar družabni zakoni hinavsko krepkosto imenujejo nekaj nezasišane, ga naskrivaj odda v otroško zavetišče, odkoder ga potem javno vzame za svojega, je tako deležna svoje materinske blazenosti in uživa ugled človekoljubnosti.

Druge ženske pa zopet posvojijo otroke zato, da se lahko pohvalijo, da niso brez otrok. Tako je neka bogata gospa pohčerila nekaj dni staro punčko, naznanila v časopisu rojstvo svoje hčerke in priredila njej na čast in v proslavo srečnega dogodka razkošno gostijo. Samo njen mož seveda in nekateri najožji prijatelji so vedeli za prevaro.

Kako je vendar človek zmešan in nesrečen! Za košček sreče pa ne mora zatekati celo k prevari!

General Kakuki, poveljnik japonske armade na Kitajskem.

LJUBEZEN, KI UBIJA

Nič nisem tisti hip pomislil, da prav za prav maščevanje ne gre meni, da je neka druga roka nad nami, ki ji je vse to pridržano, ker narava je bila močnejša in me je vsega obvala dala.

»Na delo, na delo!« sem se pozival.

Trepetal sem, da bi vse te sanje ne bile prazne, da ne bi Edvard Termond ta čas že odšel, da ne bi oči med tem že plačal njegovega molka.

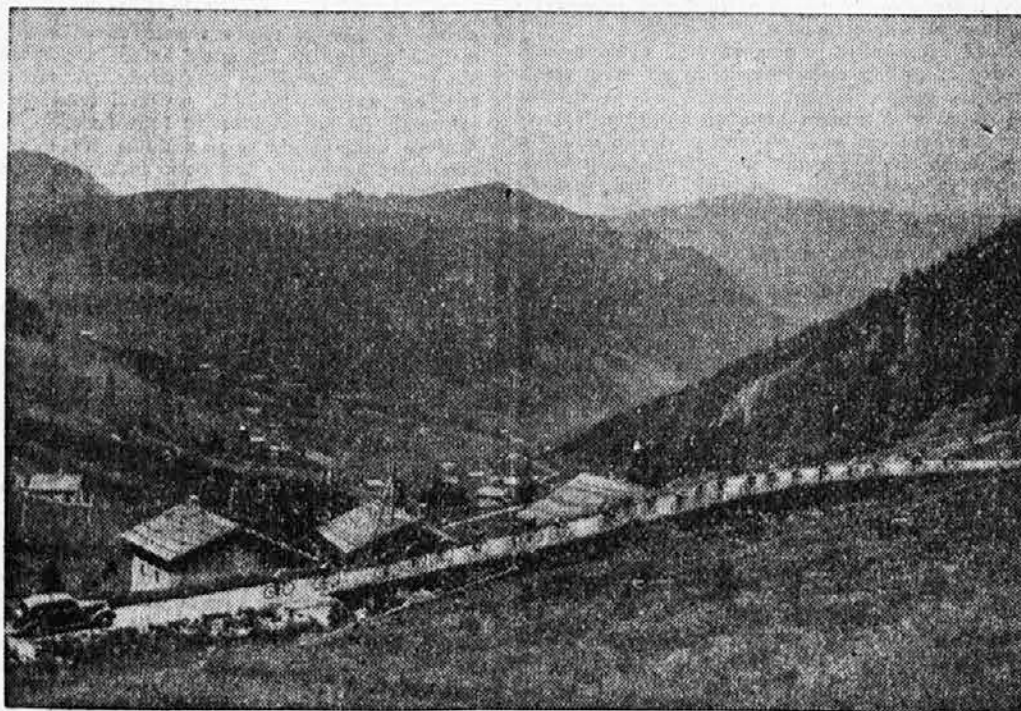
Seveda nisem mogel vohuniti sam. To bi bilo prenevarno, ker bi me oči lahko prepoznale. Zato sem bil že ob devetih v nekem zasebnem — detektivskem — uradu, ki sem se jih nekaj ogibal s takim prezirom, da bi se mi zdela neskončna sramota prestopiti samo njihov prag.

Ob desetih sem velel banki, kjer sem imel naložen del svojega premoženja, naj prodajo mojih vrednostnih papirjev za stotisoč frankov. Ta dan je prišel, za njim še eden. Ne vem več, kako sem prenašal te dolge ure, drugo za drugo. Edino, česar se dobro spominjam, je to, da nisem imel poguma, da bi šel na očičino stanovanje in se pokazal materi. Trepetal sem, da ne bi po mojih očeh uganila, kakšne strašne načrte in nade nosim v sebi in da ne bi opozorila na to očima, nehoti in nezavedno, kakor je

Kakor povsod, tako je tudi po otroških zavetiščih sreča zelo muhasta. Zgodi se, da pride otrok

iz obupne zapuščenosti do ogromnega premoženja

Z njim vred pa največkrat tudi mati. Neko dekle iz zelo dobre družine so pogнали od hiše, ker je dobila otroka. Štirinajst mesecev se je reva ubijala po raznih pisarnah, toliko, da je preživela sebe in otroka, nazadnje pa je oslabela in naprosila društvo za posvajanje, naj preskrbi njenemu otroku kakega rednika. Res se je dobil velikodušen do-

Kolesarji, ki teknujejo na poti okoli Francije, se vzpenjajo po klancu pod goro Aravis.

Čudovit vrt

Kalifornijsko vseučilišče v Los Angelesu je začelo graditi botaniški vrt, ki je že skoro dovršen in ki bo gotovo najčudovitejši na svetu. Obsega 485 arov in bo posajen vsaj z enim primerkom vsake rastline, ki se nahaja na naši zemlji.

Večina vrtnarjev bi mislila, da mora tak osnutek požreti bajne vsote. Vendar so do sedaj porabili za rastline šele tri dolarje in en četrt, kajti navdušeni botaniki vsega sveta prispevajo za to edinstveno zbirko, ne da bi zahtevali za svoje prispevke kako plačilo. Tako je nekdo poslal redko afriško cyado vredno 5000 dolarjev.

Dostop v vrt bodo imeli vsi dijaki brez ozira na narodnost.

Monopol gasilcev

Kaj bi danes ljudje mislili, če bi pridrveli gasilci z brzgalno na pogorišče, pa se takoj obrnili in oddrveli domov? Vendar se je to dogajalo še v začetku preteklega stoletja v Londonu.

Vsaka zavarovalna družba je imela svojo požarno brambo in vsaka zavarovana hiša je nosila na vidnem mestu ploščico z znakom in številko police svoje zavarovalne družbe. Če je torej gorela kaka hiša, ki bi bila, recimo, zavarovana pri »Slaviji«, gasit pa bi prišli gasilci »Croatia«, bi se gasilci malomarno obrnili, prepustili delo svojim tekmovalcem, češ, čim več jim pogori, tem več bodo morali plačati. Prav tako poklicni gasilci niso hoteli gasiti, če na hiši ni bilo nobenega znaka zavarovanja.

Tako je imela res vsaka družba izključno pravico oziroma dolžnost za gašenje ognja pri določenih hišah; pravico, katere jim vsaj nihče ni hotel kratiiti.

Šele leta 1825 so večje družbe uvidele nesmiselnost in škodo svojih gasilskih bojev ter se začele skupno boriti proti ognju. Leta 1866 pa je dolžnost gašenja ognja prevzela londonska občina.

Pogreb goloba - poštarja

V ameriški državi New-Yersey so sedaj pokopali zadnjega goloba-poštarja, ki se je, seveda ne prostovoljno, udeležil svetovne vojne. Temu golobu so na njegovi zadnji poti izkazali vse vojaške časti. Med svetovno vojno je bil v službi ameriške vojske na francoski fronti. Pravijo, da je bil to izredno talentiran in vztrajen golob ter da si je pridobil velikih zaslug v vojni. Trinidesetkrat

brotnik, ki je za otroka vložil 50.000 funtov sterlingov (čez 10 milij. dinarjev!), katere bo ob polnoletnosti lahko sam dvignil.

Neka škotinja (!) je ponudila neki materi 10.000 funtov (2 milij. din), če ji da svojega najmlajšega otroka; pa je odgovorila, da ga ne proda za vse bogastvo na svetu. (Pa naj še kdo zabavlja čez škotsko skopost!)

Zgodilo se je tudi, da je neka imovita gospa izbrala ljubekega otroka, pa nenadoma spozna v otrokovi materi, ki je stala ob strani, svojo »izgubljeno« in pred leti zavrženo hčer. Osupne, a kmalu premaga odpor, jo objame in ji odpusti. Trije rodovi so srečni odšli na dom.

Še vedno delajo otroci največje čudeže na svetu, kakor je že Kristus rekel: Iz ust dojenčkov...

Psi-mutci

V Londonu imajo te dni veliko pasjo razstavo, na katero so ljubitelji psov pripeljali svoje pse in psičke skoro z vseh koncev sveta. Posebno pozornost vzbujajo psi, ki ne znajo lajati, pač pa so takorekoč pravi mutci. To niso psi, ki imajo morda samo pokvarjen svoj glasilni organ, pač pa neke posebne vrste pasja rasa iz srednje Afrike, ki so jo prenesli v zadnjem času tudi v nekatere dele italijanske Afrike. Crnci imenujejo te pse-mutce »basengi«, kar bi se po naše reklo »domačine«. S tem imenom označujejo one pse, ki jih niso pripeljali od drugod, »Basengi« so navadno rdečkaste barve in so precej podobni irskim setrom. So izredno urni in srčni in jih zato afriški domačini rabijo za lov.

Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najrenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev.

Programi Radio Ljubljana

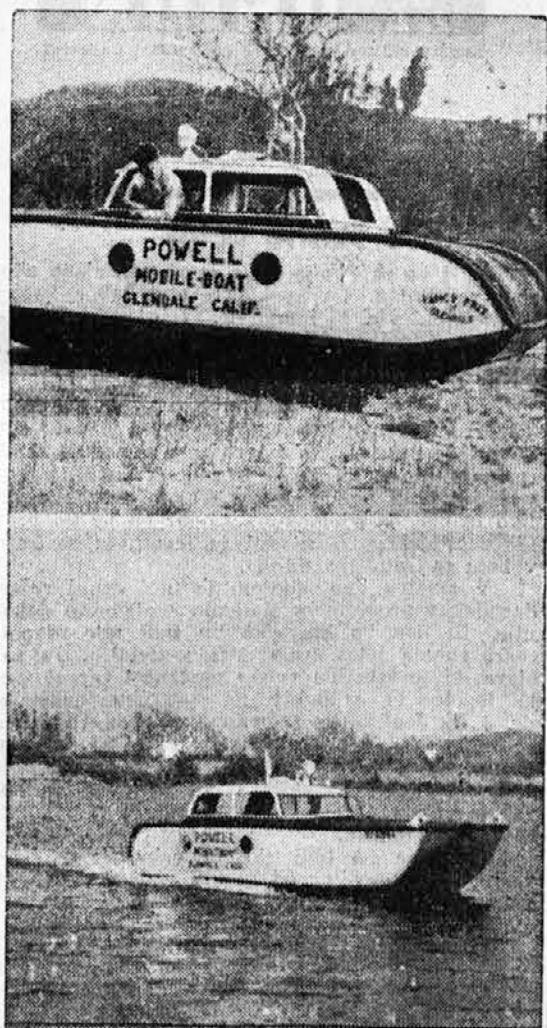
Sobota, 17. julija: 12 Plošča za ploščo biti, pa vsaka veselje deli — 12.45 Vreme poročila — 13 Čas, spored, obvestila — 13.15 Plošča za ploščo biti, pa vsaka veselje deli — 14 Vreme — 18 Tamburaški sepiet — 18.40 Cren-dova razlaga sanj (g. prof. E. Hrovat) — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Belgrad — jugoslovanska akropolis (dr. Miroslav Stojadinović) — 19.50 Pregled sporeda — 20 O zunanjih politiki (g. urednik dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 Rossini: Seviljski brivci, opera (prenos iz Rog. Slatine, vmes okrog) — 22 Čas, vreme, poročila, spored.

Drugi programi

Sobota, 17. julija: Belgrad: 19.50 Vokalni koncert — 20.30 Pester večer — Zagreb: 20 Violina — 20.30 Romance — 21.30 Mandoline — Dunaj: 20 Beethoven in Bruckner — 21.50 Plesna glasba — Trst-Milan: 17.15 Plošče — 21 Opereta — Rim-Bari: 21 Igra — 22 Orkestralni koncert — Praga: 19.15 Vojaška godba — 20.15 Orkestralni koncert — Varšava: 20 Za Poljake v tujini — 21.05 Plesna glasba — Vratistava: 20.10 Plesna glasba — Lipsko: 19.10 Valčki — 21.15 Plesna glasba — Frankfurt: 20.10 Glasba iz alpskih dežel — Monako: 21 Beethovenova IX. simfonija — Beromünster: 20 Shavova veseloigra »Junaki« — 21.30 Koncert glasbenega društva »Aesch« — 22.20 Plesna glasba — Strassbourg: 21.30 Pester večer.

Tonej: »Ti, Kati, danes sem se pa za življenje zavaroval.«

Kati: »Vidiš, takšen si, vedno misliš samo nase.«

Avtomobil in čoln obenem. Izjemoma to vozilo ne služi vojnim namenom.

je imel to zaupno nalogo, da je prenesel važno pismo iz enega vojaškega tabora v drugega. Vselej je svojo službo opravil najvestneje in kar najhitreje. Ko je nekdo nesel takšno pismo skozi bojni metez, ga je oplazila krogla iz puške in ga oslepila. Kljub temu pa je golob letel naprej, da opravi zaupano mu nalogo. V vojnem poročilu s te fronte so ostale zapisane velike zasluge tega goloba-poštarja. Da so bile res velike, kaže gotovo vsaj dejstvo, da so goloba zdaj pokopali z vojaškimi častmi, kakor kakšnega zaslužnega generala.

Koliko so stari umetni zobje

Kakor kažejo nekatere izkopanine starih egiptanskih grobov, so že tedaj — morda pred štiri tisoč leti — poznali umetne zobe. Niso tako redke mumije, v katerih so se do danes ohranili čisto pravi umetni zobje. Kako je prišlo do tega, da so si že v onih starodavnih časih nekateri dali napraviti umetne zobe, točno ni ugotovljeno in dokazano. Držala bi morda tale razlaga: Po starih egiptanskih postavah so zločince, vsaj tiste, ki so zakrivil kak zločin posebne vrste, kaznovali s tem, da so jim enostavno izruvali zobe. Zaradi tega so si najbrže oni, ki niso svojih zob izgubili po kakšni kazni, dali napraviti umetne zobe samo zato, da ne bi veljali za zločince.

Avto - sedež pri kino predstavi

V filmskem mestu Hollywoodu imajo spet novost, ki kaže že višek komodnosti. V tamkajšnjem parku so postavili veliko filmsko platno pod milim nebom, na katerem lahko ljudje gledajo vsakovrstne kinematografske predstave. Najzanimivejše pri tej novosti je, da v tem kinu na prostem ni nikjer takšnih sedežev, kakršne smo navajeni videti po kinematografskih dvoranah. Pa kljub temu obiskovalcem teh predstav ni treba stati, kadar gledajo film. Celo prav udobno lahko sede. To pa v — avtomobilih, seveda svojih. Ta nova kinematografska »dvorana« ima prostora za okoli pet sto avtomobilov. Vsak, kdor hoče k tej kinematografski predstavi, se lepo vede doma v svoj ali kak drug avtomobil, se pelje v tamkajšnji park in lepo kar skozi okna avtomobila opazuje prizore na platnu. Pravijo, da ta kinematograf prikazuje nadvse krasne slike tudi takrat, ko je slabo vreme.

sobarici sta se smejala v uradni sobi poleg stopnic, s ceste je skozi odprta okna prihajal silen hrup.

Izbral sem srečen trenutek, da izvršim svoj načrt. Oni človek ni mogel upati, da bi lahko pobegnil skozi hišo, kjer je bilo toliko ljudi.

345... 350... 351... 352...

Bil sem pred vrati sobe, v kateri je bival Edvard Termond.

Ključ je tičal v vratih. Sreča je torej podpirala moj načrt v vsem, v čemer sem le mogel pričakovati. Ta mala podobnost je pričala, kako brezskrbno se je počutil tisti, ki sem ga nameraval presenetiti.

Ali je sploh slutil, da sem jaz na svetu?

Ustavil sem se za minuto pred temi zaprtimi vrati. Obleden sem bil v suknjo, da sem lahko imel revolver takoj pri roki v prostornem žepu. Položil sem desnico na ročaj revolverja in odprl vrata, ne da bi potrkal.

»Kdo je?« se je zasilal glas človeka, ki je bral časnik in kadil. Bolj ležal nego sedel je v naslonjaču, noge je položil na mizo, hrbet je obračal k vratom.

Ni se potrudil, da bi vstal in pogledal, kdo je odprl vrata. Prepričan je bil brez dvoma, da je bil kak služabnik. Nisem mu dal časa, da bi se bil popolnoma obrnil.

»Gospod Rochdale?« sem vprašal.

Komaj sem izpregovoril ti dve besedi, je že bil na nogah. Odrinil je naslonjač in se zatekel

na drugo stran mize. Buljil je vame z raztrganim obrazom.

Oči so se mu počasi odpirale, bile so čisto jasne, blede obraz mu je robila nekaj plava, a zdaj že osivela brada.

Usta so mu ječljala, noge drhte.

To veliko in silno telo je popadel nenaden strah, pred katerim je vsaka telesna moč brez uspeha.

En sam krik se mu je v tem strahu odtrgal iz prsi:

»Cornélis!«

To preskušnjo, ki sem o njej mislil mesece in mesece, to preskušnjo sem srečno in dobro prestal. To sekundo sem začutil, da so se razgrnili vsi zastori v meni, da mi je vse jasno. Imel sem tako natančno pred seboj ves potek tega prizora že vnaprej, obvladal sem samega sebe v taki meri, da je bil moj nasprotnik popolnoma zmuden.

Ta najbrž ni imel navade, da bi vsak dan premišljeval, kako bo zabrisal sledove svojega zločina, kakor je delal njegov zaveznik, oči.

Rochdaleovo ime, ta strašna podobnost z mojim očedom, ta nenadni prihod — nisem se prav nič zmotil v svojih načelih.

Opazil sem, da bo treba takoj delati naprej in prvemu napadu strahu dodati še pravi strah, ki bo izvirjal iz mojih besed. Ta misel mi je prišla bliskovito, kakor je pač navadno pri razburljivih dejanjih.